

<i>A tantárgy címe</i> Szó- és alaktan	<i>A tantárgy kódja</i> BBNMN00700	<i>Félév</i> 2021/2022. I.
<i>A tantárgy típusa</i> előadás	<i>Óraszám</i> heti 2	<i>Kreditek száma</i> 3

Okfató: Dr. Nemesi Attila László (PhD)
egyetemi docens
nemesi.attila@btk.ppke.hu

Hétfő, 16.00–17.30, Dan. F07
Internetes felület: Neptun Meet Street

A tantárgy leírása:

Az előadás a szintek szerinti nyelvelírás három fontos területét öleli fel a fonológia és a szintaxis által határolt mezőben: a szókészlettant, a szófajtant és az alaktant. Igyekszik a rendelkezésre álló keretek között naprakész képet adni a magyar nyelvre vonatkozó kutatások állásáról mind a hagyományosnak nevezett, erős empirikus alapozású grammatika, mind a magyarra alkalmazott általános nyelvelmélet belátásait figyelembe véve és azonos súllyal kezelve. Közben végig szem előtt tartjuk a középiskolai tudásközvetítés szempontját is.

sorszám	Témakör	óraszám
1.	A szó fogalma	2
2.	Szókészlettan: a szókészlet osztályozásának lehetőségei	2
3.	A szóalkotás gyakori és ritkább módjai	2
4.	A szófaji felosztás szempontjai, problémái	2
5.	Az ige	2
6.	A névszók, a határozószók és az igenevek	2
7.	Viszonyozók, mondatszók	2
8.	Az alaktan tárgya és kategóriái	2
9.	Tőtípusok. A todalékok osztályozása: jel, rag, képző – derivációs és inflexiós todalékok	2
10.	A ragozás	2
11.	A jelek és a szóképzés. Termékeny és nem termékeny képzők	2
12.	A szóösszetételek alaktani kérdései	2
+1.	Alaktan és nyelvi változás, helyesírás	2

Számonkérés módja: szóbeli vagy írásbeli kollokvium. **A félév végi aláírás feltétele:** órai jelenlét (max. 3 hiányzás).

Kötelező irodalom:

Keszler Borbála (szerk.) 2000. *Magyar grammatika*. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 35–62, 67–249.

Szakirodalom:

Adamikné Jászó Anna (szerk.) 1991. *A magyar nyelv könyve*. Bp., Trezor.

Antal László 1961. *A magyar esetrendszer*. Bp., Akadémiai.

Cser András 2017. *Morfológia*. (Egyetemi jegyzet.) Bp.–Piliscsaba, PPKE BTK.

Kenesei István 1998. A todalékmorfémák meghatározásáról. *Magyar Nyelvőr* 122/1: 67–81.

Kenesei István 2000. Szavak, szófajok, todalékok. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *Strukturális magyar nyelvtan III. Morfológia*. Bp., Akadémiai, 75–136.

Kenesei István 2006. Szófajok. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *Magyar nyelv*. Bp., Akadémiai, 80–109.

Keszler Borbála 1997. Képző-e a *-hat, -het?* *Magyar Nyelvőr* 121/1: 86–90.

Kiefer Ferenc 1998. Alaktan. In: É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter: *Új magyar nyelvtan*. Bp., Osiris, 185–289.

Kiefer Ferenc 2006. Alaktan. In: uő (szerk.): *Magyar nyelv*. Bp., Akadémiai, 54–79.

Komlósy András 2000. A műveltetés. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *Strukturális magyar nyelvtan III. Morfológia*. Bp., Akadémiai, 213–292.

Ladányi Mária 2007. *Produktivitás és analógia a szóképzésben: elvek és esetek*. Bp., Tinta.

Ladányi Mária 2017. Alaktan. In: Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): *Nyelvtan*. Bp., Osiris, 501–660.

Minya Károly 2003. *Mai magyar nyelvújítás: szókészletünk módosulása a neologizmusok tükrében a rendszerváltozástól az ezredfordulóig*. Bp., Tinta.

Nemesi Attila László 2011. Nyelvi szintek interakciója a műveltetésben. In: uő: *Nyelv, nyelvhasználat, kommunikáció. Hét tanulmány*. Bp., Loisir, 35–64.

Nemesi Attila László 2019. Hányféle *volna* van a magyarban? *Édes Anyanyelvünk* 41/2: 12.

Pete István 1997. A szóképzés kompozicionális jellegéről. *Magyar Nyelvőr* 121/4: 470–475.

Rácz Endre – Szathmári István (szerk.) 1974. *Tanulmányok a mai magyar nyelv szófajtana és alaktana köréből*. Bp., Tankönyvkiadó.

H. Varga Gyula 1999. *Bevezetés a magyar nyelv morfológiájába*. Besztercebánya, Bél Mátyás Egyetem.

Velcsov Mártonné 1968a. A szófajok. In: Bencédy József – Fábíán Pál – Rácz Endre – Velcsov Mártonné: *A mai magyar nyelv*. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 9–83.

Velcsov Mártonné 1968b. Alaktan. In: Bencédy József – Fábíán Pál – Rácz Endre – Velcsov Mártonné: *A mai magyar nyelv*. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 85–204.